

TWSE – Odpoved pravici do sojenja v Evropi

KAZEN BREZ SOJENJA

Ponedeljek, 25. oktober 2021, ob 13. uri

Online dogodek, ZOOM

Sistemi odpovedi pravici do sojenja

Splošno mnenje, ki se odraža tako v zakonodaji kot v javni zavesti, je, da je sojenje ključno jamstvo, ki zagotavlja pravičnost kazenskih obsodb. V resnici pa je veliko obsodb izrečenih, ne da bi bilo sojenje v celoti izvedeno, kar je posledica sistemov, ki osumljence spodbujajo, da se odpovedo pravici do sojenja.

V mnogih delih sveta sojenje nadomeščajo pravni sistemi in prakse, ki osumljence spodbujajo, da se odpovedo pravici do polnega sojenja. V ta trend spadajo različne prakse, vključno s "pogajanji o priznanju krivde", "priznanji krivde" in "skrajšanimi sojenji". Vsem tem sistemom je skupno, da se obdolženec odpove pravici do sojenja v celoti v zameno za »popust« države, najpogosteje v obliki domnevno milejše kazni.

Širjenje sistemov odpovedi sojenju v Evropi velja za odziv na preobremenjenost naših kazensko-pravnih sistemov in izboljšanje njihove domnevne "učinkovitosti". V času varčevalnih ukrepov in proračunskih rezov so države finančno zainteresirane za čim hitrejše reševanje preiskav in postopkov.

Čeprav lahko sistemi opustitve sojenja zagotovijo znatno skrajšanje trajanje kazenskega postopka in prihranijo sredstva, njihova uporaba prinaša resna tveganja za načela pravne države in pravico do poštenega sojenja. Poudarek kazenskega postopka se z ugotavljanja resnice preusmeri na zagotavljanje učinkovitosti, pogosto v škodo osumljenih in obtoženih oseb.

Študije so celo pokazale, da nedolžne osebe sprejmejo priznanje krivde, ker se bojijo posledic polnega sojenja. Odvisno od nacionalnih okoliščin se bojijo dolgih in dragih postopkov, dolgih obdobj pripora pred sojenjem, visoke stopnje obsodb ali negotovih in spremenljivih kazni.

Sistemi opustitve sojenja ogrožajo učinkovito izvajanje procesnih jamstev iz zakonodaje EU. Vzpostaviti je treba močna strukturna in postopkovna jamstva, ki bodo osumljenim in obdolženim osebam omogočila, da popolnoma informirano in prostovoljno privolijo v odpoved pravici do polnega sojenja, ter jih zaščitila pred kršitvami procesnih jamstev, do katerih bi lahko prišlo med postopkom.

Ker se pravosodni sistemi v Evropi še naprej soočajo z vse večjimi obremenitvami in zmanjševanjem proračunskih sredstev, obstaja tveganje, da bodo sistemi odpovedi sojenju zmanjšali preglednost sojenja in funkcijo iskanja resnice, spodbujali celovitost preiskav ter spodbujali postopkovna jamstva za osumljene in obdolžene osebe. Ogrožene so zlasti ranljive, revne in marginalizirane skupine, za katere se je izkazalo, da je pritisk za odpoved polnim pravicam do sojenja močnejši.

O projektu

Projekt TWSE financira Evropska komisija, pod koordinacijo organizacije Fair Trials Europe pa v njem preko partnerskih organizacij, poleg Slovenije, sodelujejo še Italija, Ciper, Madžarska in Albanija. Izvedbo projekta v Sloveniji podpirajo **Ministrstvo za pravosodje, Vrhovno državno tožilstvo in Odvetniška akademija Odvetniške zbornice Slovenije**. Projekt želi zbrati celovite in primerljive informacije o delovanju sistemov odpovedi pravici do sojenja in pripraviti smernice za uporabo sistemov na način, ki ne bo okrnil pravice osumljencev in obdolžencev do obrambe. Smernice bodo osredotočene na vsako od držav v skladu z značilnostmi njihovih pravnih sistemov, hkrati pa bodo rezultati služili kot osnova za širšo diskusijo za reforme na ravni EU.

Online dogodek

Dogodek je namenjen predstavitvi nacionalnega vodnika po sistemih odpovedi pravici do sojenja. Prizadeva si k ozaveščanju o problematikah uporabe sistemov odpovedi pravici do polnega sojenja med pravnimi praktiki in oblikovalci politik.

OKVIRNI PROGRAM

13:00 – 13:45 Uvod in predstavitev vodnika ter projektnih ugotovitev

13:45 – 14:00 Odmor

14:00 – 15:00 Diskusija v panelu (s predstavniki sodstva, tožilstva, odvetništva in akademskega sveta)

15:00 – 15:15 Zaključek

V panelu želimo razpravljati o vprašanih privolitve, ki je osrednjega pomena pri odpovedi pravicam. Oseba mora v celoti seznanjena z zadevo, ki se vodi proti njej, in s posledicami odpovedi pravicam do polnega sojenja. Poleg tega privolitev osebe ne sme biti posledica prisile ali neprimerne vpliva med pogajanj. Raziskave razkrivajo, da so v številnih primerih obtoženci pod pritiskom, da se odpovedo pravici do popolnega sojenja. Kako zagotoviti, da bodo odpovedi pravici do sojenja rezultat informirane odločitve o vseh okoliščinah in posledicah? Kako lahko zagotovimo, da se obdolženci ne bodo odpovedali sojenju, ker si ne morejo privoščiti pravne pomoči in zaradi nezmožnosti da se učinkovito branijo ali zaradi pomanjkanja zaupanja v sistem? Kaj je treba spremeniti, da strah pred priporom ne bo ključni dejavnik, zaradi katerega se bodo strinjali z vstopom v sisteme odpovedi pravici do sojenja?

Končni program z navodili za sodelovanje prek aplikacije ZOOM bomo pravočasno poslali.

Prosimo, da svojo udeležbo sporočite na e-poštni naslov katarina.vucko@mirovni-institut.si, do 22. oktobra 2021.

Veselimo se vaše udeležbe!

Katarina Vučko, nacionalna vodja projekta TWSE

Mirovni inštitut

Projekt sofinancira Evropska Unija, Program za pravosodje. Za vsebino tega dokumenta so odgovorni avtorji.